

Adidas' image

af Søren Riiskjær

FREDDIE KRISTIANSEN: Fra eliteidræt til socialidræt – KNUD DYNNESE HANSEN: Samfundet, hvor man bevæger sig. Them: Dixit forlag, 1984.

Historien.

I 1982 tegnede det dengang „private“ Team Danmark en kontrakt med varemærket Adidas, som indbragte Team Danmark 200.000 kr. årligt over en treårig periode. Men overraskende nok – og til en vis irritation for Team Danmarks ledelse – blev de medfølgende reklamemuligheder næsten ikke udnyttet i markedsføringen af Adidas-produkterne.

Årsagen hertil var – iflg. forlydender – en markedsundersøgelse, der afslørede, at Adidas' kundekreds gennemgående havde et højere uddannelsesniveau end gennemsnittet og specielt i forhold til køberne af den store konkurrents produkter. Man sluttede heraf – iflg. samme forlydender – at Adidas' kunder derfor gennemgående var mere kritisk indstillet til eliteidræt, og i det lys frygtede man, at en ensidig og massiv satsning på Team Danmark i markedsføringen ville skade Adidas' image (som det hedder i de kredse). Men hvorfor så overhovedet indgå denne sponsorkontrakt? Om ikke andet forhindrede man på den måde den store konkurrent i at komme til fadet.

Adidas-produkterne importeres af et firma, der hedder Sportsgoods a/s, og i 1984 omsatte dette firma for 85 mill. kr. Hovedaktionæren i aktieselskabet hedder Sportsgoods-fonden, og denne fond udskrev i 1984 en prisopgave i samarbejde med Danmarks Højskole for Legemsøvelser, hvor man satte 12.000 kr. og en medalje på spil. Når et privat-kapitalistisk foretagende på den måde fatter pekuniær interesse for debatten om idrættens placering i samfundet, bliver man straks mistænksom. Men set i lyset af „affæren“ omkring sponsorkontrakten med Team Danmark må det formodes, at man med denne prisopgave har villet afbalancere sit image.

Opgaven

Prisopgaven havde angiveligt til formål at stimulere den stigende interesse for idrættens samfundsmæssige betydning, og man efterlyste en beskrivelse af idrættens funktioner i det danske samfund samt handlingsplaner, der skulle tage mest muligt hensyn til menneskers varierede forudsætninger og ambitioner i forbindelse med idrætsudøvelse.

Besvarelsen skulle på den ene side være fagligt funderet med skyldig hensyntagen til referencer, men måtte ikke være præget af et tungt videnskabeligt noteapparat. På den anden side skulle den være sprogligt lettilgængelig og præget af personlige meninger uden at få kronikkens polemiske form.

På forhånd synes det næsten umuligt at holde en sådan balance, og de to præmierede besvarelser – der er af helt forskellig karakter – afslører da også med al tydelighed, at det tilsyneladende ikke er lykkedes for nogen. Vinderbesvarelsen har ganske vist gjort forsøget, men resultatet er blevet en analyse, der placerer sig mellem flere stole og ikke imødekommer nogen af hensynene tilfredsstillende. Andenprisen er modsat givet til en besvarelse, der mere entydigt placerer sig i en meget personlig, men også polemisk grøft. Resultatet er derfor også langt mere helstøbt og inspirerende.

Analysen

Freddie Kristiansens vinderbidrag „Fra eliteidræt til socialidræt“ kan vel nærmest karakteriseres som et journalistisk essay med en meget markeret og meget kritisk holdning til idrættens udvikling.

Udgangspunktet i hans analyse er en diskussion af idrætsopfattelsen, hvor hans position allerede tydeligt markeres. Idræt skal være mere trivial og mindre underholdning, mindre resultatorienteret og mere socialt betonet, siger FK. Han slår til lyd for idræt på det uforpligtende plan, den sjove konkurrence, legen, glæden og samværet.

Fra denne platform bevæger FK sig ud i forskellige zoner af idrættens verden – daginstitutionerne (som tydeligvis har en særlig plads i FKs hjerte), eliteidrætten, breddeidrætten, den uorganiserede idræt, arbejderidrætten, kvinder og idræt, arbejdsløse og idræt, idræt i massemedierne m.m. – som gennem en række eksempler enten kritiseres på grund af nogle uheldige udviklingstendenser eller begrædes på grund af utilstrækkelige vilkår. Slutteligt opstilles et handlingsprogram, der på den ene side kritiserer den etablerede idræt og nedprioriterer eliteidrætten, og på den anden side tilgodeser „en social forsvarlig idræt“.

Langt hen ad vejen kan man kun have sympati med FKs kritiske sigte.

Desto mere beklageligt er det at skulle konstatere, at bidraget forsøger at ride så mange heste, at det falder til jorden – om ikke med et brag, så med et lille bump – idet det hverken er lykkedes at grave i dybden med en egentlig strukturel analyse eller at opbygge et engagerende og visionært perspektiv. Analysen indskrænker sig i vid udstrækning til en opremsning af eksempler, hvoraf nogle synes tilfældige, mens andre lider af en udtalt mangel på efterkontrol, og visionerne når på sin side ikke længere end til en social-hygienisk omsorg for de idrætsligt svage grupper og en ofte fremført kritik af eliteidrættens bagside – groft sagt.

Dilemmaet for FK kan tydeligt nok henføres til selve prisopgavens ordlyd. Forfatteren forsøger at imødekomme alle de krav prisopgaven opregner, og ud fra de forudsætninger kan det formodentligt ikke gøres bedre. Ud fra de samme forudsætninger er analysen da bestemt også læseværdig, og de mange eksempler vil givetvis gøre den velegnet som undervisningsmateriale.

Dagbogen

Knud Dynnes Hansen har til gengæld med al tydelighed opgivet at spænde så vidt, som opgavebeskrivelsen lægger op til. Han har i sin besvarelse „Samfundet, hvor man bevæger sig“ på forhånd valgt at rennønstre på kravet om faglighed til gengæld for en mere frit associerende besvarelse i dagbogsform med en lang række originale og ofte poetiske ind- og udfald.

Udgangspunktet for KDH er de personlige og private idrætsoplevelser – både de, der opleves gennem medierne, og de, der opleves gennem egen krop, og både de fortidige og de nutidige – og specielt i først halvdel er læsningen både inciterende og charmerende.

Gennem iagttagelser, digte, citater, kommentarer m.v. bevæger KDH sig rundt til mange forskellige områder som f.eks. børn og konkurrencerace, hooligans, idrættens politisering og kommerialisering, idræt og sundhedsbegrebet etc., og langsomt kanter forfatteren sig ind til kernen i sit bidrag. To af de mange citater, der indgår i dagbogen, synes i den forbindelse at have givet KDH afgørende inspiration:

„Det er ikke fritid vi mangler – det er frihed“ (Jesper Jensen).

„Bedre end at bevæges er at bevæge sig“ (Bert Brecht).

Det sidste får KDH til at spørge sig selv om de 200.000 km, deltagerne i Marselisløbet tilbagelægger, får nogen til at bevæge sig. Det gør de næppe, mener forfatteren – i hvert fald ikke umiddelbart. Med idrætten drejer det sig ikke længere om at planlægge for fritidssamfundet, siger KDH. Vi må begynde at planlægge for frihedssamfundet – det samfund, hvor man bevæger sig.

KDHs besvarelse af prisopgaven er ikke vellykket set i forhold til prisopgavens ordlyd. Men måske netop derfor er resultatet så meget desto mere læseværdigt. KDH har skabt en mosaik af iagttagelser, erindringer, digte, associationer og overvejelser, der tilsammen tegner et billede af en forarmet idrætskultur, men som samtidig inspirerer, engagerer og peger frem.